

Η ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΛΕΙΔΙ ΓΙΑ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΟΥΜΕ ΤΙΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΗΜΕΡΑ (Σεπτέμβριος 2007)

Συγγραφέας: Στ. Δήμας

Το περιβάλλον είναι η βάση της ζωής και των οικονομικών δραστηριοτήτων που καθιστούν δυνατές την ανάπτυξη και την ευημερία. Γι' αυτόν το λόγο πρέπει να το προστατέψουμε. Καθώς αναλογιζόμαστε την πρόδοό μας ως προς αυτό το θέμα, στην 50ή επέτειο από την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι σαφές ότι αυτή και τα κράτη-μέλη της έχουν κάνει μεγάλα βήματα στο θέμα του περιβάλλοντος.

Ο αέρας που αναπνέουμε και το νερό στα ποτάμια και τις λίμνες είναι τώρα πολύ πιο καθαρά σε σχέση με το παρελθόν. Η Ευρώπη έθεσε σε εφαρμογή την πιο ολοκληρωμένη νομοθεσία στον κόσμο, καθώς και άλλες πρωτοβουλίες για την προστασία του περιβάλλοντος, θίγοντας θέματα που κυμαίνονται από τη διαχείριση των αποβλήτων και την επάρκεια της ενέργειας ως την προστασία των αποδημητικών πουλιών, και από προϊόντα για αυτοκίνητα και φορτηγά ως τα καθαριστικά.

Γεγονός είναι ότι εμείς και ο υπόλοιπος πλανήτης εξακολουθούμε να αντιμετωπίζουμε σοβαρές περιβαλλοντικές προκλήσεις σήμερα. Κάποιες από αυτές εγκυμονούν ζωτικούς κινδύνους για τη μελλοντική οικονομική ευημερία και την κοινωνική σταθερότητα της ανθρωπότητας. Η αλλαγή του κλίματος απειλεί να αλλοιώσει το πρόσωπο του πλανήτη και να εξαναγκάσει μεγάλες μερίδες πληθυσμού να απομακρυνθούν από περιοχές που θα γίνουν ακατοίκητες. Η απώλεια της βιοποικιλίας σε παγκόσμιο επίπεδο μειώνει την ικανότητα των οικοσυστημάτων να παρέχουν τις ζωτικές υπηρεσίες τους, όπως ο καθαρισμός του αέρα και του νερού. Τα μη αειφόρα μοντέλα κατανάλωσης και παραγωγής που ακολουθούμε απειλούν να εξαντλήσουν βασικούς φυσικούς πόρους.

Σε ατομικό επίπεδο υπάρχουν πολλά που μπορούμε -και πρέπει- να κάνουμε για να μειώσουμε το δικό μας «περιβαλλοντικό αποτύπωμα». Μικρές κινήσεις, όπως το να ανακυκλώνουμε τα σκουπίδια μας ή να περπατάμε αντί να οδηγούμε για να κάνουμε τα ψώνια μας, έχουν σημαντικό αποτέλεσμα όταν χιλιάδες άνθρωποι δρουν

συντονισμένα.

Ωστόσο, προκειμένου να αντιμετωπίσουμε αποτελεσματικά τις περιβαλλοντικές αυτές προκλήσεις, είναι σαφές ότι χρειαζόμαστε επίσης μαζική οικολογική καινοτομία -καινοτομία σε ένα ευρύ φάσμα νέων τεχνολογιών που θα προστατεύουν το περιβάλλον με τη χρήση λιγότερων πόρων και τη δημιουργία λιγότερων αποβλήτων.

Με τις προβλέψεις για την αύξηση του παγκόσμιου πληθυσμού να ξεπερνούν τα 9 δις ανθρώπων ως το 2050, οι οικονομίες μας πρέπει να γίνουν πολύ πιο αποτελεσματικές στη χρήση των μη ανανεώσιμων πηγών, διαφορετικά θα μείνουν πολύ λίγες από αυτές για τις μελλοντικές γενεές. Και για να εμποδίσουμε την αλλαγή του κλίματος να φτάσει σε καταστροφικά επίπεδα, είναι απαραίτητο να προχωρήσουμε σε σημαντικές μειώσεις των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και άλλων αερίων του θερμοκηπίου σε παγκόσμιο επίπεδο. Δεν είναι απαραίτητη μία νέα βιομηχανική επανάσταση για να επινοήσουμε την ενεργειακά επαρκή και χαμηλή σε διοξείδια οικονομία του μέλλοντος.

Αυτές οι προκλήσεις είναι τεράστιες -τεράστιες είναι όμως και οι επιχειρηματικές ευκαιρίες για αυτούς που θα αναπτύξουν τις καλύτερες τεχνολογικές λύσεις και θα καταφέρουν να τις εισαγάγουν στην αγορά πρώτοι. Τα καλά νέα είναι ότι η οικολογική καινοτομία, καθοδηγούμενη από ένα συνδυασμό νομοθεσίας και επιχειρηματικότητας, κερδίζει έδαφος, τόσο στην Ευρώπη όσο και αλλού. Οι περιβαλλοντικές βιομηχανίες -συμπεριλαμβανομένων τομέων όπως ο έλεγχος της μόλυνσης του περιβάλλοντος, η διαχείριση των λυμάτων και οι βιομηχανίες ανακύκλωσης, για παράδειγμα- αποτελούν ήδη σημαντικό κομμάτι της ευρωπαϊκής οικονομίας. Ο κύκλος εργασιών τους ισούται με το 2,2% του ΑΕΠ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και απασχολούν περίπου 3,4 εκατ. ανθρώπους. Σήμερα, η παγκόσμια αγορά περιβαλλοντικών τεχνολογιών έχει αξία ύψους €1.000 δις/χρόνο και η Ευρώπη αποτελεί το ένα τρίτο της αξίας αυτής. Για παράδειγμα, είμαστε ο παγκόσμιος ηγέτης στην τεχνολογία αιολικής ενέργειας.

Όλα αυτά είναι πολύ ενθαρρυντικά. Ωστόσο, η κλίμακα των προκλήσεων που αντιμετωπίζουμε σηματοδοτεί το γεγονός ότι πρέπει να επεκτείνουμε την αγορά των περιβαλλοντικών τεχνολογιών πολύ περισσότερο. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το 2004 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εγκαινίασε το Πρόγραμμα Δράσης για τις Περιβαλ-

λοντικές Τεχνολογίες. Το Πρόγραμμα Δράσης για τις Περιβαλλοντικές Τεχνολογίες προωθεί την οικολογική καινοτομία και την υιοθέτηση περιβαλλοντικών τεχνολογιών μέσω δράσεων για την υποστήριξη της έρευνας και της ανάπτυξης, την κινητοποίηση της χρηματοδότησης, την αύξηση της ζήτησης και την άρση των εμποδίων της αγοράς. Βοηθά την Ευρωπαϊκή Ένωση να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητά της και να ανταποκριθεί στους τρεις στόχους της Στρατηγικής της Λισσαβόνας: την αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης, τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και τη βελτίωση του περιβάλλοντος.

Τώρα, η Ευρώπη ετοιμάζεται να κάνει ένα βήμα παραπέρα. Όπως η αλλαγή του κλίματος επιτάχυνε την πολιτική ατζέντα τον περασμένο χρόνο, έτσι και η πολιτική επίγνωση της κρίσιμης σημασίας της οικολογικής καινοτομίας για το μέλλον έχει αυξηθεί σημαντικά. Οφείλω ευγνωμοσύνη στη Γερμανία, και ειδικότερα στον Υπουργό Περιβάλλοντος Sigmar Gabriel, ο οποίος κατέστησε την οικολογική καινοτομία ως σημαντικό θέμα της Προεδρίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης το πρώτο εξάμηνο του έτους.

Το συμπέρασμα των συζητήσεων αυτών είναι ότι η Επιτροπή θα προχωρήσει σε σημαντικές νέες πρωτοβουλίες στο εγγύς μέλλον, με σκοπό να προωθήσει την επίτευξη βιώσιμης κατανάλωσης και παραγωγής και να βοηθήσει τη βιομηχανία να επωφεληθεί από την ανάδυση νέων αγορών στις περιβαλλοντικές τεχνολογίες. Σκοπός μας είναι να είναι έτοιμες οι πρωτοβουλίες αυτές στα τέλη του έτους ή στις αρχές του 2008. Αυτό το καλοκαίρι, θα διεξαχθεί δημόσια διαβούλευση με βάση το Διαδίκτυο για τη συλλογή απόψεων από το μεγαλύτερο δυνατό εύρος ενδιαφερόμενων φορέων.

Οι Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) είναι ένας τομέας ο οποίος συνδυάζει φυσικά την επιχειρηματικότητα, την τεχνολογία και την καινοτομία. Η ραγδαία ανάπτυξη των ΤΠΕ δημιούργησε πλήθος καινοτομιών, οι οποίες μας βοηθούν σήμερα να προστατέψουμε το περιβάλλον. Για παράδειγμα, η τηλεργασία μπορεί να μειώσει την ανάγκη μετακινήσεων, απαλείφοντας έτσι τις εκπομπές των μεταφορών. Η δημιουργία ψηφιακών ισοδυνάμων επιτρέπει στα προϊόντα να αποκτήσουν μη υλική υπόσταση. Τέλος, οι τεχνολογίες «έξυπνης» βελτιστοποίησης καθιστούν δυνατή τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας. Τεχνολογίες όπως αυτές, θα είναι κρίσιμες για να επιτύχει η Ευρωπαϊκή Ένωση το στόχο της -ως μέρος της ευρύτερης δέσμευσής

μας για αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και αύξηση της ασφάλειας της ενέργειας- και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της ενέργειας κατά 20% ως το 2020.

Πιστεύω, ότι η οικολογική καινοτομία έχει ανεκμετάλλευτο δυναμικό, το οποίο μπορεί να διαθέσει σε μεγάλες ποσότητες προς την κατεύθυνση της αειφόρου ανάπτυξης. Τα οφέλη θα είναι πολλά για τις εταιρείες που θα ανοίξουν το δρόμο. Μέσω των τρεχουσών και των μελλοντικών δράσεων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα κάνει ότι μπορεί προκειμένου να δημιουργήσει τις πιο ευνοϊκές συνθήκες για πρόοδο. Τέλος, είναι επιλογή του καθενός μας, ως ιθυνόντων, παραγωγών και καταναλωτών, επιλογή η οποία θα κάνει τη διαφορά και θα προετοιμάσει ένα πιο αειφόρο μέλλον.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο περιοδικό «ΣΕΠΕ News», τ. 22 - Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 2007, σ. 4-5.